

Tarmiškų tekstų knyga – nusilenkimas savajai kalbai

Knygos sudarytoja, Kupiškio rajono literatų klubo „Lėvens balsai“ kuratorė Lina Matiukaitė, leidinio viršeliui panaudotas Kupiškio meno mokyklos dailės skyriaus mokinės Unės Banionytės (dešinėje) piešinys. Autorės nuotrauka

Kupiškio rajono literatų klubas „Lėvens balsai“ metų pradžioje paskelbė autorinės kūrybos konkursą „Parašyta kupiškėniškai“.

Tarmiškos savo kūrybos atsiauntė 22 autoriai, Kupiškio rajone ir kitose Lietuvos vietose gyvenantys kupiškėnai. Iš šių tekstų gimė nauja knyga, kurios sutiktuvs surengtos lapkričio 8 dieną Kupiškio viešojoje bibliotekoje.

Jurga BANIONIENĖ

TIKRAS DEIMANČIUKAS

Renginį pradėjo folkloro ansamblis „Kupkėmis“, atlikęs Uršulės Tamošiūnaitės „Dainušką apė Kupiškį“.

Plačiau knygos atsiradimo istoriją papasakojo literatų klubo

Nukelta į 3 p.

Pentadienis, 2025 m. lapkričio 14 d.

Kupiškėnų mintys

Aktualijos 3

Tarmiškų tekstų knyga – nusilenkimas savajai kalbai

Atkelta iš 1 p.

„Lėvens balsai“ kuratorė Lina Matiukaitė. Apie tai galvota nuo sausio mėnesio, ieškota lėšų knygos leidybai. Parašytas projektas, Kupiškio rajono savivaldybės skirtų pinigų neužteko, panaudotos geradarių, skyrusių 1,2 proc. gyventojų pajamų mokesčio, lėšos, taip pat asmeninės.

L. Matiukaitė dėkojo prie knygos daug dirbusioms kupiškėnų tarmės redaktorėms Almai Pustovaitienei ir Liudai Kopūstienėi. Pask L. Matiukaitės, knygos viršelis – savotiškas jos apdaras. Norėta, kad jis būtų linksmas ir spalvingas. Panaudotas Kupiškio meno mokyklos dailės skyriaus mokinės Unės Banionytės piešinys.

Savo mintis apie naują leidinį išsakė Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazijos lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja Jolanta Kireilytė. Pasak jos, ši knyga buvo tam tikra intriga, svarstė, ką atras ir perskaitys ją atsivertusi. Knygos viršelis atspindi turinį. Jis šviesus, čiuilbantis, sujungiantis istoriją, praeitį, šaknis su dabartimi. Tekstai gaivūs ir vertingi, į juos sudėta daug visų autorių širdies, gyvenimo. Daug pasidarbuota redaktorių, sudarytojų, visų įdėtas didelis triušas.

J. Kireilytė pabrėžė, kad ši knyga – didelis nusilenkimas žodžiui, kalbai, tarmei, savo šeimai, namams, tėviškei, prosneliams, seneliams, tėvams, vaikystei, jaunystei, visam gyvenimui. Ji labai jautri, čia ne tik tarmė, žodis, bet ir daug jausmo, to, kas nuširdžiai išgyventa, patiriata. Yra ir liūdnočių tekstų, su tam tikra nostalgija, bet yra ir linksmų,

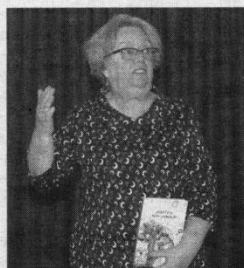

Naujo leidinio „Parašyta kupiškėniškai“ sutiktuvs Kupiškio viešojoje bibliotekoje.

šmaikščių, net juokingų istorijų. „Kai skaičiau šią knygą, vienu metu man atėjo mintis, kad ji lygiavertė Kristijono Donelaičio „Metams“. Jis XVIII a. aprašė, kaip gyveno Mažosios Lietuvos lietuvininkai, o šioje knygoje jūs parašėte savo krašto istoriją. Dėčiau lygybės ženklą su K. Donelaičiu. Knygoje daug kalbama apie vertybes, pirmiausia, apie tapatybę, savo šaknis, kultūrą, kalbą, tarmę. Knygelė yra tikras lobis, nes čia aprašytas, apibūdintas Kupiškio kraštas, papasakota, kaip čia gyvenama, dirbama, švenčiamos šventės. Vaižgantas pasakytu, kad ji – tikras deimančiukas“, – tvirtino J. Kireilytė.

LIEJOSI GIMTOJI TARMĖ

Knygą sudaro kelios dalys, tai sudarytojos L. Matiukaitės žodis, L. Kopūstienės ir A. Pustovaitienės mintys apie tarmę, skyrįje „Kupiškėnų tarmės grynuoliai“ kupiškėnų tarme anksčiau parašyti ar papasakoti tekstai, kurių auto-

Knygos tarmės redaktorė Liuda Kopūstienė.

riai Uršulė Tamošiūnaitė, Vytautas Rudokas, Algirdas Vaitiekūnas, Leonora Totorienė, Algirdas Vitlūtis, Eugenija Urbonienė ir Eglė Raišienė. Gausiausia knygoje – konkurso „Parašyta kupiškėniškai“ dalyvių kūrybos, taip pat yra retesnių, sunkiai suprantamų žodžių žodynelis.

Susirinkusius į knygos sutiktuvs žmones sveikino L. Kopūstienė. Ji pirmiausia dėkojo L. Mati-

Dėkoto knygos tarmės redaktoriui Almai Pustovaitienei. Jurgos Banionienės nuotraukos

kaitei, kuri viską stygavo, viskuo rūpinosi, telkė kūrėjus.

Vėliau knygos tekstų autoriai skaitė savo tarmišką kūrybą, kalbėjo apie kupiškėnų tarmę. Iš toliausiai, iš Klaipėdos, atvykusi Gerda Jankevičiūtė, kilusi iš Bajorų kaimo, džiaugėsi viešėdama gimtuosiuose kraštuose. Dar viena viešnia, Alytuje gyvenanti Regina Rasimienė, gimusi Žadeikiuose, Alytaus apskrities literatų klubo „Tėkmė“ vadovė, pabrėžė, kad per žodį einame į bendrystę, visais laikais spausdintas žodis vedė į šviesą, tobulėjimą. Svarbu, kad jis puoselėjamas. R. Rasimienė sakė, kad klubas „Tėkmė“ irgi organizuoja įvairius konkursus, pakvietė rašyti trumpąją prozą ir dalyvauti „Geros novelės“ konkurse.

Savo kūrybą skaitė ir iš Skapiškio krašto kilęs Jonas Naujikas, gyvenantis Vilniuje, Juodpėnuose gimusi Jolanta Balabonienė, persikėlusį į Uteną, Gintautė Bakanavičienė iš Panevėžio. Renginyje negalėjęs dalyvauti Vilius Baltrėnas

iš sostinės, kilęs iš Miliūnų, perdavė linkėjimus. Jis ragino visus, ypač jaunąją kartą, neprarasti savo tarmės šaknų, jas gerbti, nes tai pats didžiausias paveldas ir saugomas turtas, iki širdies gelmių būti tikrais kupiškėnais.

Per renginį savo kūrybą skaitė ir kiti žmonės, gyvenantys Kupiškėje ar rajone, priklausantys literatų klubui „Lėvens balsai“, taip pat nesantys jo nariais, bet drąsiai sutikę dalyvauti konkurse. Tai Rita Ščavinskienė, Danutė Petrušauskienė, Danguolė Totorienė, Alida Kacinauskienė, Janina Varnienė, Irena Navikienė, Lina Rimšienė, negalėjusiai dalyvauti Vilei Leščinskienėi atstovavusi jos mama Danutė Miknevičienė.

Už didelį triušą knygos sudarytojai L. Matiukaitė dėkojo klubo „Lėvens balsai“ pirmininke Giedrutei Murnikovienėi, ansamblio „Kupkėmis“ nariai. Skambėjo dainos, prisiminimui prisidėjusiems prie knygos išleidimo, autoriams, renginio svečiams įteikti leidiniai.